

Til
Klima-, energi- og forsyningsminister Dan Jørgensen
Minister for fødevarer, Mogens Jensen

Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget
Miljø- og Fødevarerudvalget

30. marts 2020

Kommentarer og anbefalinger i forbindelse med rapport fra Klimapartnerskabet for Fødevarer- og Landbrugssektoren

Generelle bemærkninger

Økologisk Landsforening vil med denne henvendelse gerne kommentere anbefalingerne fra Klimapartnerskabet for Fødevarer- og Landbrugssektoren. Økologisk Landsforening har siddet med i partnerskabet men har desuagtet et behov for at kommentere den afleverede rapport.

Det har været en udfordring at skulle formulere en fælles vision. Økologien er startet som reaktion på, at det konventionelle landbrug, der har taget sin form siden II. Verdenskrig og forstærket med den fælles landbrugspolitik fra EU indeholder nogle udfordringer for vores klode.

Det handler om forurening af drikkevand med pesticider, pesticidrester i fødevarer, nedbrydning af jordens kulstofindhold, høj kvælstof-, ammoniak- og fosforbelastning i det omgivende miljø, tab af biodiversitet, antibiotikaresistens, stort pres på husdyr med manglende respekt for deres naturlige adfærd og et pres på klimaet dels via et unaturligt stort samlet husdyrhold i Danmark, nedbrydning af jordens kulstofindhold, og brug af handelsgødning, der er fremstillet ved fossile brændstoffer.

Det økologiske landbrug er formuleret for at vise en alternativ vej. Det har i den forbindelse været vanskeligt at skulle samles om en fælles vision for landbruget. Når der ikke er en fælles vision, så er det også vanskeligt at nå til enighed om de væsentligste virkemidler til at bremse klimaforandringerne.

Der er kompenseret på udfordringen med at skulle lave en fælles vision ved, at der er medtaget et særligt økologiafsnit, hvor det fremgår, hvordan vi inden for økologien ser det økologiske landbrug sammensat, når arealet vokser frem mod 2030 og efterfølgende. Og der er indsat en faktaboks om Økologisk Landsforenings vision for en klimapolitik.

Der er imidlertid ikke lavet nogen beregning af klimaaftrykket fra landbruget, hvis det samlede danske landbrug blev indrettet svarende til det økologiske landbrugs vision. Der er heller ikke regnet på, hvordan aftrykket vil være fra den del af landbruget, der drives økologisk i 2030, hvor der må forventes at være et dobbelt så stort økologisk areal.

Det er en mangel. Det økologiske landbrug skal som virkemiddel vurderes som et system. Med omlægning til økologi er der også en omlægning til et andet output med større vægt på plantebaseret fødevarer og mindre vægt på animalske fødevarer. Vi vedlægger fra Økologisk Landsforening et bud på, arealanvendelsen i økologien, når vi når en fordobling af økologisk landbrug i Danmark. Vi vil gerne opfordre til, at der bliver lavet en beregning af klimaaftrykket fra dette areal opgjort pr. ha. og pr. produceret kg protein til konsum.

Dernæst så er det væsentligt for os, at de løsninger og tiltag, der tages i anvendelse for at reducere klimabelastningen fra landbruget samtidigt er et svar på udfordringen med natur- og biodiversitet og behovet for at beskytte vandmiljø og drikkevand mod pesticider og næringsstoffer samt sikre en god dyrevelfærd og lav eller ingen antibiotikaresistens.

Klimapartnerskabet har i udpegning af klimavirkemidler alene vurderet klimaeffekten. Det mener vi er en forældet silotilgang, som reelt betyder, at vi ikke har løst noget, hvis Danmark skal leve op til FNs verdensmål for en bæredygtig verden. Dvs. hvis Danmark også skal komme med et svar på de andre store udfordringer, der er listet ovenfor.

Bæredygtig udvikling som der også kaldes på med FNs 17 verdensmål kræver, at der laves en samlet bæredygtighedsvurdering af virkemidlerne og en samlet bæredygtighedsvurdering af det landbrug, vi står med, når virkemidlerne er taget i anvendelse.

Kommentarer til de enkelte anbefalinger

Blandt de 24 virkemidler, der er udpeget, så vil Økologisk Landsforening gerne give udtryk for, at foreningen ikke kan bakke op om, at der laves tilskudsordninger til ny teknologi. Her henvises der til anbefaling 3,4,5 og 6.

Der er behov for en reformering af tilskudssystemet. Der er IKKE behov for at bygge videre på det nuværende system med ekstra ordninger. Det er en usund kultur, og ikke cost effektivt. Det forvrider prisen på teknologi, og det binder en masse midler til administration og bureaukrati.

Økologisk Landsforening ser gerne, at der indføres krav om klimaregnskab på alle landbrug, og at regnskabet knyttes sammen med adgang til EUs landbrugsstøtte, således at jo lavere CO₂e udledning jo højere betaling fra landbrugsstøttebudgettet. Det vil belønne de landmænd, der klimatilpasser deres bedrift og dermed både være et stærkt incitament og bidrage til en mere korrekt prisfastsættelse. For så vidt angår klimaregnskaber, så er det afgørende for Økologisk Landsforening, at det også omfatter tiltag, hvor det ikke er muligt at kvantificere den eksakte emission på bedriftsniveau, f.eks. kulstofbinding i jord og ved. Klimaregnskabet og landbrugsstøttesystemet skal tjene til at fremme en klimavenlig adfærd. En adfærd kan godt være klimavenlig uden, at det er muligt at opgøre den helt præcise effekt på bedriftsniveau.

Økologisk Landsforening mener også, at det på sigt vil være rigtigt at sætte et CO₂e indeksoft, hvor en overskridelse vil udløse betaling til klimakompensation, der føres tilbage til landbruget til investering i et systemskifte. Kompensationen kunne investeres i forskning og udvikling, betaling til klimavenlig adfærd eller til at købe landmænd ud af ejendomme, der ikke kan indpasses i et ændret landbrugssystem.

Modellen med Klimaregnskab i kombination med EUs landbrugsstøtte og introduktion af et CO₂ e indeks loft bør udvikles med henblik på at blive til fælles EU regulering.

For så vidt angår bidraget fra vedvarende energikilder. Så er det Økologisk Landsforenings holdning, at den energi fra vedvarende energikilder, der sælges til nettet, den kan ikke regnes ind i den enkelte bedrifts klimaregnskab. Opstilling af vindmøller og solceller er ikke en del af det agrologiske system og har derfor ikke noget med selve fødevarer systemet at gøre. Den enkelte bedrift skal dog selvfølgelig honoreres for at vælge grøn vedvarende energi frem for fossil energi. Økologisk Landsforening tager derfor afstand fra et budskab om, at Fødevarer- og landbrugssektoren potentielt har reduceret sit klimaaftryk med 94%, idet man i dette tal har medregnet bidrag, der ikke bør tilfalde landbrugsbedriften. Der er i øvrigt også i alle tal set bort fra aftrykket af importeret foder. Det er et problem, hvis man vil fremme en højere selvforsyningsgrad med foder, idet der heri så kommer et CO₂ aftryk, som for nuværende ikke indgår i beregningerne.

For så vidt angår anbefaling 1 og 2, udtagning af lavbundslande, så mener vi fra Økologisk Landsforenings side, at det er forkert generelt at håndtere disse lande som udtaget fra landbruget. Jordene hører til i et bæredygtigt landbrugssystem, sådan at forstå, at et bæredygtigt landbrugssystem både skal sikre 1) plads til arealer der ikke ompløjes, men hvor der er en landbrugsmæssig benyttelse som f.eks. afgræsning gennemført med afsæt i naturlig bæreevne på arealet, og 2) at der er udtaget arealer til naturformål uden landbrugsmæssige tiltag. Nogle af jordene vil være grundlaget for fremtidens kvæghold i Danmark, der vil kunne høstes fibre og byggematerialer fra nogle af lavbundslandene, og nogle af jordene vil ligge som urørt natur på landbrug, der indgår i et økosystem-sampil med de dyrkede lande. Det er af den årsag også forkert at give indtryk af, at arealerne skal købes ud af landbruget med tinglyste restriktioner. Det er oplagt, at en del af dem fortsat skal være en del af et landbrugsareal, hvortil der udbetales arealstøtte fra et reformeret støttesystem, hvor pengene bruges til at betale for fælles samfundsgoder fremfor primært at blive udbetalt som passiv arealstøtte.

Opsummering - Økologisk Landsforenings samlede kommentar. Rapporten fra Fødevarer- og landbrugssektoren:

- Mangler nytænkning i forhold til hvad er det for et landbrug Danmark skal have i fremtiden, hvad efterspørger og forventer fremtidens forbrugere, hvad bliver dansk landbrugs særlige konkurrenceparameter i fremtiden
- Tager udgangspunkt i at verden omkring dansk landbrug står stille. Vi må forvente at Østeuropa og Kina både bliver super effektive og kan kopiere de teknologier, vi anvender i Danmark, så argumentet om at Dansk landbrug er mere klimavenligt qua sin effektivitet, det kan have udløbsdato, der ligger inden for en kort tidshorisont
- Har anlagt en silotæknings tilgang, som gør, at den ignorerer de mange andre store udfordringer for så vidt angår bæredygtighed (natur, pesticidforbrug, gødning, antibiotikaresistens), der skal håndteres, og som medlemslandene via den europæiske grønne pagt, og den kommende farm to fork strategi bliver nødsaget til at håndtere

- Mangler mod til at se på hvordan EUs landbrugsstøttesystem skal fornyes og kan bringes i spild. Der peges på fire teknologistøtteordninger desuagtet, at der er stor frustration over teknologistøtteordningerne, som de virker i dag.

Opsummering Økologisk Landsforenings anbefalinger:

- De tiltag, der tages i anvendelse for at løse klimaudfordringen bør også være et svar på natur, rent drikkevand, sunde fødevarer og dyrevelfærd,
- Landbrugsstøttesystemet bør frem mod 2030 laves radikalt om og bruges til at betale for samfundsgoder og dermed understøtte et systemskifte i landbruget fremfor at være passiv arealstøtte.
- Der bør introduceres krav om klimaregnskaber, der integreres med landbrugsstøttesystemet, hvor betalingen følger adfærd, der både bidrager til klima, natur, dyrevelfærd og rent drikkevand
- Danmark bør gå foran med at udvikle en model for klimaregnskaber med et CO2 loft og betaling til klimakompensation, som kan tages i anvendelse på EU niveau, eller danne grundlag for godkendelse af nationale regnskabsmodeller, hvor målet er, at klimaaftrykket afspejles i produkternes pris samtidigt med, at klimakompensationen investeres i at udvikle og fremme et landbrugssystem, der er bæredygtigt målt på både klima, natur, dyrevelfærd, vandmiljø og sundhed.
- Danmark gør sig klar til at placere sig som vigtig leverandør af plantebaserede produkter til konsum
- Miljø- og fødevarerministeriet og Klimaministeriet laver en bestilling på en beregning af klimaaftrykket fra landbruget, hvis henholdsvis 30% og det samlede danske landbrug blev indrettet svarende til det økologiske landbrugs vision. Beregningen er relevant, fordi omlægning til økologi også er omlægning til et andet output med større vægt på plantebaseret fødevarer og mindre vægt på animalske fødevarer. Beregning af klimaaftrykket bør opgøres henholdsvis pr. ha. og pr. produceret kg protein til konsum.

Med venlig hilsen

Per Kølster